

بررسی میزان انطباق چکیده مقالات مرور نظام‌مند و متآنالیز پژوهشگران ایران نمایه شده در پایگاه وب آو ساینس با بیانیه پریسما

مریم کلارانی^۱ / عاطفه داودیان^۲ / فرید زابری^۳ / حمید سوری^۴ / ۵

چکیده

مقدمه: مرور نظام‌مند رویکردی است که با شناسایی دقیق تمامی مطالعات مرتبط با پژوهش، منجر به نتیجه‌گیری عینی‌تر و علمی‌تری می‌شود. چنانچه ساختار این مطالعات با ضوابط پذیرفته‌شده بین‌المللی همخوانی نداشته باشد، عملاً نمی‌تواند پاسخگوی اهداف این مطالعات باشد. هدف پژوهش حاضر بررسی میزان انطباق چکیده مقالات مرور نظام‌مند و متآنالیز نمایه شده در پایگاه وب آو ساینس با (Web of Science) بیانیه پریسما است.

روش کار: این پژوهش از نوع پیمایش تحلیلی است. جامعه پژوهش شامل ۲۰۴ چکیده مقاله مرور نظام‌مند و متآنالیز پژوهشگران ایران است که تا پایان سال ۲۰۱۲ در وب آو ساینس نمایه شده‌اند. در این پژوهش، ساختار چکیده مقالات با استفاده از بیانیه PRISMA مورد ارزیابی قرار گرفت. سپس همبستگی میان نتایج به‌دست‌آمده با استنادهای دریافتی، تعداد نویسندگان و سال انتشار مقالات به وسیله ضریب همبستگی پیرسون محاسبه گردید.

یافته‌ها: میانگین امتیاز پریسمای چکیده مقالات، ۶/۲ با انحراف استاندارد ۱/۶۸ به دست آمد. بخش اهداف با ۹۹ درصد میزان رعایت، بیش‌ترین و بخش شماره ثبت با دو درصد، کمترین میزان رعایت را در بین معیارهای پریسما به خود اختصاص دادند. میانگین استنادهای دریافتی چهار و میانگین تعداد نویسندگان ۵/۳ بود. از نظر آماری همبستگی مثبتی بین امتیاز پریسما و میانگین استنادهای دریافتی ($r=0.10/P<$ و $r=0.181/P<$ و همچنین تعداد نویسندگان ($r=0.13/P<$) وجود داشت.

نتیجه‌گیری: مطالعه حاضر نشان داد که انطباق چکیده مقالات با بیانیه PRISMA در سطح مطلوبی قرار ندارد. برای گزارش بهتر نتایج، باید برای نویسندگان مقالات، آموزش‌های لازم در نظر گرفته شود. همچنین باید سردبیران مجلات، راهنماهای گزارش صحیح این نوع مطالعات را در راهنمای نگارش مقالات درج نمایند.

کلیدواژه‌ها: مقالات مروری، متآنالیز، چکیده‌نویسی و نمایه‌سازی، کنترل کیفیت، پریسما

• وصول مقاله: ۹۳/۰۵/۲۷ • اصلاح نهایی: ۹۴/۰۴/۲۱ • پذیرش نهایی: ۹۴/۰۵/۱۴

۱. استادیار گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران
۲. کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران، نویسنده مسئول (davoudian.atefeh@sbmu.ac.ir)
۳. دانشیار گروه آمار زیستی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران
۴. استاد گروه اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران
۵. استاد مرکز تحقیقات ارتقاء ایمنی و پیشگیری از مصدومیت‌ها، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

مقدمه

برخورد مؤثر و علمی با اطلاعات و شواهد موجود در یک زمینه خاص، نیازمند رویکردی علمی و ضابطه‌مند با نحوه ارائه اطلاعات است تا بدین وسیله بتوان با ترکیبی از داده‌ها و شواهد به نتایج قابل اطمینان، مؤثر و موثقی دست یافت. رویکرد مرور نظام‌مند در مطالعات علمی پژوهشگران از جمله رویکردهایی است که با شناسایی دقیق، منظم و برنامه‌ریزی شده تمامی مطالعات مرتبط با پژوهش، منجر به نتیجه‌گیری عینی‌تر و درعین حال علمی‌تری می‌شود. با به‌کارگیری روش‌های آماری در این رویکرد و استفاده از روش متاآنالیز؛ با ترکیب اطلاعات دریافتی می‌توان به نتیجه‌گیری‌های مستند قابل تعمیم دست یافت [۱].

در دهه اخیر، مطالعات پزشکی در حال حرکت به سمت پزشکی مبتنی بر شواهد هستند. به دلیل قرار گرفتن مرورهای نظام‌مند و متاآنالیز در بالاترین سطح هرم این شواهد و نقشی که این مطالعات در مطرح کردن سؤالات بالینی دقیق و یافتن پاسخ قابل اطمینان برای آن‌ها ایفا می‌کنند، این مطالعات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشند [۲]. آمار و ارقام نشانگر شروع فعالیت پژوهشگران ایران در زمینه مطالعات مرور نظام‌مند و متاآنالیز در سال ۲۰۰۳ و رشد فزاینده آن در سال‌های بعدی است [۳]. چنانچه ساختار این مقالات با ضوابط پذیرفته‌شده بین‌المللی همخوانی نداشته باشد، عملیاتی‌تواند پاسخگوی اهداف مرتبط با این‌گونه مطالعات باشد. این مسئله در مورد چکیده‌ها اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند. چراکه چکیده‌ها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین بخش‌های مقاله‌های پژوهشی، در انتخاب منابع بازیابی شده توسط کاربران نقشی تعیین‌کننده دارند و مبدأ تصمیم‌گیری برای مطالعه کل متن و انتخاب مدرک مرتبط با هدف موردنظر هستند [۴].

بنابراین انجام مطالعاتی که بررسی چکیده مقالات مذکور را با استفاده از معیارهای پذیرفته‌شده‌ی معتبر

بررسی کند؛ ضروری به نظر می‌رسد. در این زمینه بیانیه

پریسما (PRISMA: Preferred Reporting Items

for Systematic Reviews and Meta-Analyses) یکی از معیارهای بین‌المللی معتبر برای گزارش‌دهی نتایج مطالعات مروری می‌باشد. شکل اولیه این بیانیه در سال ۲۰۰۹ جهت ارزیابی متن کامل مطالعات مرور نظام‌مند و متاآنالیز توسط گروهی از محققان بین‌المللی شامل نویسندگان مرورها، متخصصان روش‌شناسی پژوهش، پزشکان و متخصصان در حوزه‌های موضوعی مختلف بودند، تدوین شد [۵]. سپس در سال ۲۰۱۳، با توجه به ضرورتی که در ارزیابی چکیده مقالات مرور نظام‌مند و متاآنالیز مشاهده می‌شد، گروه تدوین‌کننده بیانیه پریسما جهت ارزیابی چکیده مقالات مرور نظام‌مند و متاآنالیز به‌طور اخص، با استفاده از تعریف‌هایی که از مطالعات مرور نظام‌مند و متاآنالیز در پایگاه کاکرن (Cochrane) وجود داشت، اقدام به تدوین بیانیه دیگری کردند. بیانیه مذکور مشتمل بر ۱۲ مولفه است که به‌عنوان راهنما جهت چکیده‌نویسی و وسیله‌ای برای بررسی چکیده‌ها تدوین شده است [۶].

یکی دیگر از متداول‌ترین روش‌های ارزیابی فعالیت‌های علمی و مدیریت پژوهش، استفاده از شاخص‌های علم‌سنجی می‌باشد. در میان این شاخص‌ها، میزان استنادهای دریافتی مقالات از جمله معیارهای مهم و شناخته‌شده‌ی ارزیابی مقالات علمی است که نشانگر میزان استفاده از مقاله توسط سایر پژوهشگران و نیز اثربخشی و رؤیت‌پذیری مقالات است [۷]؛ بنابراین، اگر قرار باشد مطالعات مرور نظام‌مند و متاآنالیز از منظر استقبال عمومی در سطح ملی و بین‌المللی مورد بررسی قرار گیرند، استفاده از شاخص میانگین استنادهای دریافتی به ازای هر سال (Citation Per Year) به‌عنوان معیار ارزیابی مطالعات مطرح می‌شود [۸، ۹]. از جانب دیگر، مطالعات نشان می‌دهد که رابطه معنی‌داری بین هم‌تألیفی باکیفیت بهتر آثار علمی وجود دارد [۱۰].

به منظور سنجش رعایت موارد ذکر شده در بیانیه پریسما به هر چکیده، امتیازی اختصاص داده شد. روش محاسبه این امتیاز بدین صورت است که به ازای هر موردی از موارد مذکور در بیانیه که در چکیده مقاله به آن اشاره گردیده است امتیاز یک و در صورتی که به آن اشاره نشده است امتیاز صفر داده شد. سپس نمره‌ای که از مجموع این امتیازات به دست آمده است به عنوان امتیاز نهایی چکیده مقاله در نظر گرفته شد. بنابراین، بالاترین امتیازی که هر یک از چکیده مقالات می‌توانست به دست آورد دوازده و کمترین آن صفر بود. نمودار استراتژی جستجو در شکل (۱) نشان داده شده است.

شکل ۱: استراتژی جستجو بازیابی چکیده مقالات

میانگین استنادهای دریافتی به ازای هر سال مقالات، تعداد نویسندگان و سال انتشار مقالات از طریق جستجو در بخش آنالیز پایگاه وب آو ساینس مشخص شد. جهت تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS 16 و جهت رسم نمودارها از نرم‌افزار Excel استفاده گردید و در مرحله آخر رابطه بین امتیاز چکیده مقالات مرور نظام‌مند و متاآنالیز پژوهشگران ایران نمایه شده در پایگاه وب آو ساینس بر اساس بیانیه پریسما با میانگین استنادهای دریافتی به ازای هر سال، تعداد نویسندگان

از آنجا که تاکنون پژوهش مستندی در زمینه چکیده مقالات مرور نظام‌مند و متاآنالیز انجام نشده است، در این پژوهش انطباق چکیده مقالات مرور نظام‌مند و متاآنالیز پژوهشگران ایران نمایه شده در پایگاه گزارش استنادی وب آو ساینس با بیانیه پریسما بررسی و رابطه بین نتایج به دست آمده را با میانگین استنادهای دریافتی به ازای هر سال مقالات، تعداد نویسندگان و سال انتشار مقالات مشخص شد.

روش کار

این پژوهش از نوع پیمایشی تحلیلی است. جامعه پژوهش شامل تمام چکیده مقالات مرور نظام‌مند و متاآنالیز پژوهشگران ایران است که از ابتدای سال ۲۰۰۳ تا پایان سال ۲۰۱۲ در پایگاه گزارش استنادی وب آو ساینس نمایه شده‌اند. جستجو و بازیابی چکیده مقالات در دسامبر ۲۰۱۳ با استفاده از کلیدواژه‌های Systematic Review(s) و Meta-analysis (بسیاب) شکل‌های مختلف با فاصله، بدون فاصله، علامت خط تیره و زیرخط (Underline) بین دو کلمه Meta و Analysis در تگ‌های عنوان و موضوع و واژه IRAN در تگ کشور، صورت گرفت. مقالاتی که دارای نویسندگانی از کشور ایران بودند اما مطالعه در خارج از کشور انجام شده و سازمان متبوع نویسنده اول در خارج از کشور ایران قرار داشت، به پژوهش راه پیدا نکردند.

انطباق چکیده مقالات با بیانیه پریسما مورد بررسی قرار گرفت. این بیانیه حاوی ۱۲ معیار اصلی اعم از عنوان، اهداف، معیارهای شایستگی مطالعات (جهت ورود به پژوهش)، منابع داده، ارزیابی خطر سوگیری، مطالعات وارد شده، ترکیب نتایج، توصیف شدت اثر، نقاط قوت و محدودیت‌های پژوهش، تفسیر نتایج، بودجه و شماره ثبت است که به وسیله آن وجود یا عدم وجود این موارد در گزارش نهایی مطالعات مرور نظام‌مند و متاآنالیز، قابل بررسی است.

پریسما به خود اختصاص داده‌اند که نشان از رعایت موارد مذکور توسط نویسندگان دارد. شماره ثبت، ارزیابی خطر سوگیری و نقاط قوت و محدودیت‌های پژوهش به ترتیب با دو، پنج و ۱۳ درصد کمترین میانگین دریافتی را در بین معیارهای پریسما به خود اختصاص داده‌اند که نشان از نقص در گزارش بخش‌های مذکور و عدم رعایت این بخش‌ها در چکیده مقالات است.

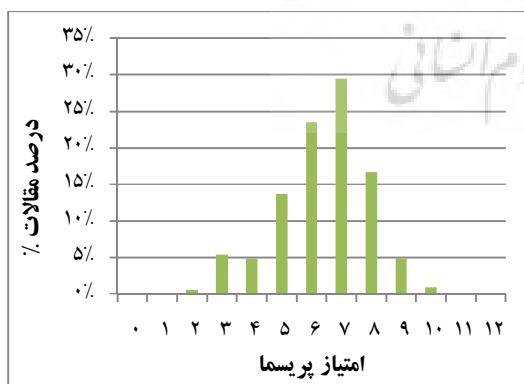
و سال انتشار مقالات با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها

جدول یک، میزان رعایت موارد مندرج در بیانیه پریسما را نشان می‌دهد. یافته‌های جدول بیانگر آن است که بخش‌های اهداف، عنوان و ترکیب نتایج به ترتیب با ۹۹، ۹۰ و ۸۹ درصد میزان رعایت، بیش‌ترین میانگین دریافتی را در معیارهای

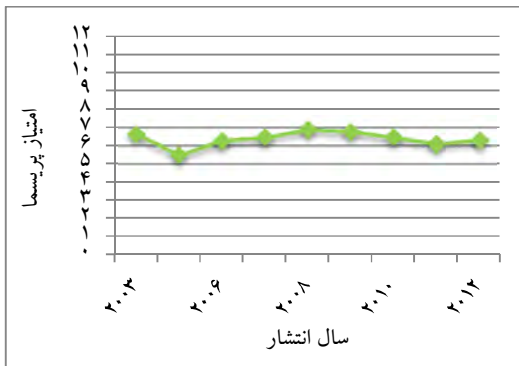
جدول ۱. میزان رعایت موارد مندرج در بیانیه پریسما در چکیده مقاله‌های مورد بررسی

پایگاه وب آو ساینس	بخش‌های فرعی PRISMA		بخش‌های اصلی PRISMA
	تعداد	درصد	
	۱۸۴	۹۰	عنوان
	۲۰۲	۹۹	زمینه
	۱۲۰	۵۹	معیارهای شایستگی مطالعات
	۱۲۲	۶۰	منابع اطلاعات
	۱۰	۵	ارزیابی خطر سوگیری
	۹۲	۴۵	ویژگی‌های مطالعات وارد شده
	۱۸۲	۸۹	ترکیب نتایج
	۱۳۹	۶۸	توصیف شدت اثر
	۲۶	۱۳	نقاط قوت و محدودیت‌های پژوهش
	۱۵۳	۷۵	تفسیر نتایج
	۷۳	۳۶	بودجه
	۴	۲	شماره ثبت

نمودار ۱: توزیع فراوانی امتیاز متناسب به چکیده مقالات مورد بررسی بر اساس بیانیه پریسما

(نمودار ۱)، فراوانی امتیاز چکیده مقالات را بر حسب بیانیه پریسما نشان می‌دهد. همان‌طور که نتایج نمودار نشان می‌دهد هیچ‌یک از نویسندگان در نگارش چکیده مقالات، تمام موارد در نظر گرفته شده بیانیه را رعایت نکرده‌اند. ۱۰۸ مقاله یعنی ۵۲/۹ درصد از مقالات امتیازی مابین شش و هفت کسب کرده‌اند که مؤید آن است که این مقالات شش تا هفت مورد از موارد ذکر شده در بیانیه را رعایت نموده‌اند. میانگین امتیازات ۶/۴ با انحراف معیار ۱/۴۷ است.

نمودار ۳. توزیع فراوانی میانگین امتیاز پریشما مقالات مرور نظام‌مند و متاآنالیز در سال‌های مورد بررسی

پس از محاسبه همبستگی میان امتیاز پریشمای کسب‌شده و سال انتشار مقالات مشخص گردید که همبستگی معنی‌داری بین دو متغیر مذکور وجود ندارد ($P=0/232$, $r=-0/084$)؛ اما یافته‌های (نمودار ۳) نمایانگر آن است که در سال‌های اخیر به استثنای سال ۲۰۱۲ یعنی در فاصله بین سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۱، امتیاز پریشمای دریافتی مقالات روند رو به پایینی داشته که حاکی از آن است که تا حدودی میزان رعایت معیارهای پریشما در چکیده مقالات در سال‌های اخیر کاهش یافته است.

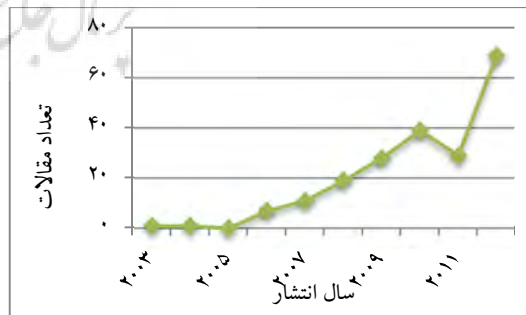
بحث و نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه حاضر نشان می‌دهد که مقالات مرور نظام‌مند و متاآنالیز پژوهشگران ایران از بعد کمی رشد مطلوبی داشته، اما از نظر مطابقت با استانداردهای بیانیه پریشما در سطح مطلوبی قرار ندارند. نتایج مطالعه «جی» نشان داد که در حدود ۶۰ درصد از چکیده‌ها به صورت ناقص نوشته شده بودند و تنها ۳۷ درصد از چکیده‌ها، معیارهای پریشما را به طور کامل رعایت کرده بودند [۱۱]. در مطالعه نوکارتیزی هم که به بررسی کیفیت ساختار مقالات منتشرشده در مجلات علمی پژوهشی ایران بر اساس دستورالعمل بین‌المللی کمیته سردبیران مجلات پزشکی (ICMJE) پرداخته بود، چکیده مقالات از جمله بخش‌هایی بودند که کم‌ترین امتیاز را به خود اختصاص داده

میانگین استنادهای دریافتی مقالات مورد بررسی، چهار با انحراف معیار ۴/۱ بود. پس از محاسبه ضریب همبستگی پیرسون مشخص گردید که بین امتیاز پریشما و تعداد استنادهای دریافتی به ازای هر سال چکیده مقاله‌ها از نظر آماری رابطه معنی‌داری وجود دارد ($P=0/010$, $r=0/181$). هراندازه میزان امتیاز پریشمای چکیده بالاتر بوده است تعداد استنادهای دریافتی نیز بیشتر بوده است.

میانگین تعداد نویسندگان مقالات برابر با ۵/۳ با انحراف معیار ۶/۴ برآورد شد. جهت تعیین رابطه میان امتیاز پریشمای کسب‌شده مقالات و تعداد نویسندگان نیز از ضریب همبستگی پیرسون استفاده گردید. نتایج حاکی از آن بود که بین دو متغیر مذکور رابطه آماری معنی‌داری وجود دارد ($P=0/013$, $r=0/175$). هراندازه تعداد نویسندگان مقالات بیشتر بوده است به تبع میزان رعایت بخش‌های بیانیه پریشما نیز بیشتر بوده است.

بررسی سال انتشار مقالات در (نمودار ۲) حکایت از آن دارد که تا قبل از سال ۲۰۰۸ تنها ۲۰ عدد از مقالات (حدود نه درصد) در پایگاه وب آو ساینس نمایه شده است. در بین سال‌های ۲۰۰۸ تا سال ۲۰۱۰ شاهد مقالات سیر صعودی داشته است. پس از آن در سال ۲۰۱۱ یک روند کاهش در تعداد مقالات مشاهده می‌گردد که تفسیر علت آن نیاز به بررسی بیشتری دارد که جزء اهداف این پژوهش نیست. در سال ۲۰۱۲ بیش‌ترین سیر صعودی در تعداد مقالات مشاهده شد.

نمودار ۲. توزیع فراوانی سال انتشار مقالات مرور نظام‌مند و متاآنالیز

بودند [۱۲]. شیبانی‌نیا و همکاران ۲۳/۶ درصد از چکیده مقالات را نادرست و ۱۸/۷ درصد را تا حدودی درست گزارش نموده‌اند [۱۳]؛ اما در مطالعه «عبد خدا» و همکاران درصد تطابق چکیده مقالات با استاندارد ایزو ۲۱۴، ۸۵/۳۷ درصد و در حد مطلوبی گزارش شده بود که با نتایج به دست آمده در پژوهش حاضر همخوانی ندارد [۱۴].

بررسی میزان رعایت موارد مندرج در بیانیه پرئیسما نشان داد که در بسیاری از چکیده‌ها به شماره ثبت مرور نظام‌مند، روش‌های ارزیابی سوگیری و نقاط قوت و محدودیت‌های پژوهش هیچ اشاره‌ای نشده است. از جمله مواردی که نیازمند بهبود بود رعایت آن، با توجه به توضیحات تکمیلی ارائه شده به همراه بیانیه پرئیسما [۶]، امری متداول نبوده است و نیاز به اطلاع‌رسانی و تأکید بیشتری دارد، «شماره ثبت» می‌باشد. نویسندگان باید بدانند که ثبت مرورهای نظام‌مند و متآنالیز در پایگاه‌ها، به تهیه رکوردی از این مطالعات، حتی در مواردی که گزارش مطالعات چاپ نشده است، منجر می‌شود و باعث آگاهی پژوهشگران دیگر و جلوگیری از دوباره کاری می‌گردد. آشنا نبودن محققان با انواع روش‌های ارزیابی خطر سوگیری و اهمیت ندادن داوران مقالات و ویراستاران مجلات از مهم‌ترین دلایل ضعف در عدم گزارش روش‌های ارزیابی سوگیری در چکیده است. نویسندگان باید در ارائه این بخش نهایت تلاش خود را به کار برند زیرا احتمال وجود مشکل در طراحی و اجرای مطالعاتی که وارد مرورهای نظام‌مند شده‌اند، منجر به زیر سؤال رفتن و کاهش اعتبار نتایج مطالعه می‌شود [۱۵]. در رابطه با اشاره به محدودیت‌های پژوهش در چکیده، نتایج پژوهش حاضر منطبق بر پژوهش ژانگ است. ژانگ دریافت که اشاره به محدودیت‌ها در چکیده‌ها بسیار کم است [۱۶]. سوری در مطالعه خود که به بررسی و نقد مقالات اپیدمیولوژی پرداخته بود، بیان می‌کند که ارائه محدودیت‌ها و نقاط ضعف مطالعه و ذکر نقاط قوت تحقیق از اجزای اصلی بحث و نتیجه‌گیری مطالعات بوده و باید رعایت شود [۱۷].

تنها در حدود نیمی از چکیده مقالات به نام پایگاه‌های اطلاعاتی و تاریخ جستجو اشاره شده بود، در صورتی که جهت بیان نحوه جستجو و به‌روز کردن آن، ذکر نام پایگاه‌های اطلاعاتی و تاریخ جستجو امری مهم است. دو بخش فوق یعنی ارزیابی خطر سوگیری و منابع اطلاعات در قسمت روش کار جای دارند و عدم رعایت آن‌ها موجب نقص در ارائه‌ی درست روش کار پژوهش می‌شود. نتایج مطالعه «گوهری» و همکارانش نشان داد که توضیح مراحل و روش کار در چکیده مقالات در ۱۲/۳ درصد مقالات به‌طور کامل و در ۷۰/۴ درصد مقالات به‌طور ناقص گزارش شده است [۱۸].

نتایج مطالعه نشان داد که بین میانگین استنادهای دریافتی و رعایت استانداردهای چکیده‌نویسی و پیروی از دستورالعمل‌های تدوین شده در ارائه گزارش مرورها همبستگی مثبتی وجود دارد. در واقع نتایج حاکی از آن بود که مقالاتی که در نوشتن چکیده آن‌ها، تبعیت از دستورالعمل پرئیسما بیشتر بود و به ارائه موارد اساسی پژوهش خود در چکیده پرداخته بودند، استناد بیشتری را به خود اختصاص داده‌اند. این مسئله باعث مورد استفاده قرار گرفتن مطالعه در پژوهش‌های دیگر، نفوذ بیشتر در علم زمان، دریافت استنادات بیشتر و در نتیجه بالا رفتن رتبه علمی فرد و موسسه تأمین‌کننده بودجه می‌شود.

تعداد نویسندگان مقالات نشان‌دهنده میزان مشارکت‌پذیری و مشارکت‌جویی محققان است. بسیاری از پژوهش‌ها حاصل کار تیمی است و هرچه مشارکت و تعداد نویسندگان در پژوهش‌ها افزایش پیدا کند، نشان از گسترش کار تیمی و افزایش خرد جمعی است. نتایج مطالعه حاضر تصدیقی بر این موضوع بود و نشان داد که افزایش مشارکت و تعداد نویسندگان بر روی کیفیت ارائه گزارش‌های نهایی پژوهش‌ها تأثیر مطلوبی دارد که این مسئله به‌طور اخص در مورد چکیده‌ها به خوبی صدق می‌کند. میانگین حدودی پنج نویسنده برای هر مقاله در این پژوهش نشان‌دهنده میزان قابل قبولی از مشارکت در یک مطالعه است. در اغلب مطالعات تعداد نویسندگان مقالات به‌طور متوسط سه نفر گزارش شده است [۱۹، ۲۰].

این دستورالعمل توسط سردبیران و داوران مجلات جهت بررسی و فرآیند داوری مقالات و برگزاری کارگاه‌های آموزشی جهت آشنایی بیشتر دانشجویان و اعضای هیئت‌علمی بالینی با بیانیه پریسما، مبادرت شود.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل بخشی از پایان‌نامه تحت عنوان «ارزیابی چکیده مقالات مرور نظامند و متاآنالیز پژوهشگران ایران نمایه شده در پایگاه‌های وب آو ساینس و اسکوپوس با استفاده از چک‌لیست پریسما و تعیین رابطه بین نتایج به‌دست‌آمده با شاخص‌های علم‌سنجی» در مقطع کارشناسی ارشد در سال ۱۳۹۳ می‌باشد که با حمایت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی اجرا شده است. پژوهشگران از کلیه کسانی که در اجرای این طرح همکاری نمودند تشکر و قدردانی می‌نمایند.

این نشان از حساسیت و نیاز به خرد جمعی و تمرکز بیشتر جهت نگارش مرورهای نظام‌مند و متاآنالیز است. نتایج مطالعه «فلمنگ» و همکارانش که کیفیت گزارش‌های مرور نظام‌مند در حوزه دندان‌پزشکی، نمایه شده در پنچ ژورنال دندان‌پزشکی از ژانویه ۲۰۰۰ تا جولای ۲۰۱۱ را با استفاده از بیانیه پریسما، ارزیابی کرده بودند، نشان داد تعداد نویسندگان تأثیر مستقیمی بر روی کیفیت مقالات دارد [۲۱]. علاوه بر آن جی و تیان نیز در مطالعات خود بیشتر بودن تعداد نویسندگان را به عنوان عاملی مؤثر بر افزایش کیفیت مقالات، گزارش نموده‌اند [۲۲، ۱۱].

بخش اعظمی از دلایل عدم تطابق چکیده مقالات موردبررسی با بیانیه پریسما ممکن است به دلیل عدم آگاهی نویسندگان مقالات از وجود بیانیه پریسما جهت نگارش نتایج مرورها و آشنایی کم و سطحی با نحوه نگارش علمی و ارزیابی مقالات باشد. طرف دیگر این قضیه ویراستاران و سردبیران مجلات هستند. متأسفانه اکثر مجلات علمی موجود در کشور و حتی مجلات بین‌المللی برای بررسی و داوری قالب مقالات اپیدمیولوژی، هیچ‌گونه دستورالعمل مشخص ارائه نمی‌دهند و از طرفی داوران مقالات مذکور نیز جهت بررسی و داوری قالب این پژوهش‌ها آموزشی ندیده‌اند. دلیل دیگر این امر می‌تواند این مطلب باشد که در سال‌های اخیر به کمیت مرورها بیشتر از کیفیت آن‌ها اهمیت داده شده است. بدین ترتیب با توجه به ضرورتی که در ارائه کامل و دقیق گزارش‌های مرورهای نظام‌مند و متاآنالیز وجود داشت و همچنین همبستگی مثبتی که میان تعداد استنادهای دریافتی و در واقع کاربردی شدن نتایج مطالعات با امتیاز پریسما وجود داشت، پیشنهاد می‌گردد به منظور افزایش رعایت موارد موجود در این بیانیه که منجر به بهبود ساختار چکیده‌ها خواهد شد، نسبت به قرار دادن دستورالعمل پریسما در راهنمای نگارش مقالات مجلات برای نویسندگان مقالات، به کارگیری

References

1. Ansari A, Pourajal J, Haghdoust A, Sadeghi rad B, Najafi F. [Systematic review and meta analysis, concepts, applications and computing]. Kerman: Kerman University of medical sciences; 2011. [Persian]
2. Amanollahi A. [Assessment of Abstracts in Randomized Controlled Trials (RCTs) Indexed in PubMed by the Researchers of Iran and Tehran Universities of Medical Sciences using CONSORT Checklist]. [MS Thesis]. Tehran: Iran University of medical sciences, Management & information sciences; 2010. [Persian]
3. Davoudian A, Kazerani M. [A survey on quantitative progress of systematic review and meta-analysis article by Iranian researchers according to reports of WOS citation databases during 2003-2012]. Proceeding of the 2nd national seminar on the role of medical basic sciences on health promotion; 2013 Feb 26-27; Tehran, Iran. [Persian]
4. Lancaster FW. [Indexing and Abstracting in Theory and Practice]. 3rd ed. Champaign, IL: University of Illinois. 2003.
5. Moher D, Liberati A, Tetzlaff J, Altman DG. [Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: the PRISMA statement]. PLoS Med [e1000097] 2009; 6(7). doi:10.1371. Available from: URL: <http://www.plosmedicine.org>
6. Beller EM, Glasziou PP, Altman DG, Hopewell S, Bastian H, Chalmers L, et al. [PRISMA for Abstracts: Reporting Systematic Reviews in Journal and Conference Abstracts]. PLoS Med [e1001419] 2013, [cited 2013 Aug 20]; 10(4). Available from: URL: <http://www.plosmedicine.org>
7. Rogers D, Hendee W, Orton C. [Scientific citation indices are useful in evaluating medical physicists for promotion and tenure]. Medical Physics 2006; 33(1): 1-3.
8. Garfield E. [How to use citation analysis for faculty evaluation and when is it relevant? Part 1]. Current content 1983; 44: 5-13.
9. Meho L, Sonnenwald D. [Citation ranking versus peer evaluation of senior faculty research performance - A case-study of Kurdish scholarship]. Journal of the American Society of Information Science 2000; 51(2): 123-138.
10. Hart RL. [Collaborative publication by university librarians: an exploratory study]. Journal of Academic Librarianship 2000; 26: 94-99.
11. Ge L, Tian J. [A PRISMA assessment of the reporting quality of systematic reviews or meta-analysis of interventions on diabetic nephropathy]. Proceeding of the 21st Cochrane colloquium; 2013 Sep 19-23; Quebec, Canada.
12. Nowkarizi M, Amiri O, Kiani M. [Analysis of structural quality of articles published in Iranian scientific medical journals based on the Standard of International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE)]. Journal of Birjand University of Medical Sciences 2014; 21 (1): 111-122. [Persian]

13. Sheibaninia A, Valayi N, Mohamadsadeqi SH & Azizi F. [Evaluation of publication accuracy of dental journals' articles]. Medical Research 2009; 33(1): 5-11. [Persian]
14. Abdekhoda H, Abdollahi L. [Evaluation of compliance abstracts of Persian-language journals Tehran University of Medical Sciences with ISO 214 & Vancouver's group guideline, in 2009]. Payavarde Salamat 2010; 4 (2 and 1):54-61. [Persian]
15. Higgins JPT, Altman DG, Gotzsche P, Juni P, Moher D, Oxman AD, et al. [The Cochrane Collaboration's tool for assessing risk of bias in randomised trials]. BMJ 2011; 343: d5928.
16. Zhang S, Qie J. [The PRISMA evaluate the reporting systematic reviews and meta-analyses' abstracts of cost-effectiveness of pregnancy mortality]. Presented in P3. 031 Cochrane colloquium, Ottawa (200C) 2013.
17. Soori, H. [Review of Epidemiology articles]. Gilan University of Medical Science Journal 2002; 11(41): 64-69. [Persian]
18. Gohari M, Salehi M, Vahabi N, Bazrafshan A. [Analysis of Medical Sciences Articles Structure Quality During 2002-2008]. Payavarde salamat 2012; 6(1):79-88. [Persian]
19. Valayi N, Mousavi F, Nasiri E, Kowsarian M. [Quantitative and qualitative evaluation of journal's articles Mazandaran university]. Mazandaran University of Medical Science 2005; 16(52): 131-9. [Persian]
20. Tabatabayi HR, Fazelzade O. [Assessing the Principle of Scientific Writing in Published Articles in Shiraz University of Medical Sciences, Iran]. Iranian Journal of Epidemiology 2009; 5(2): 28-34. [Persian]
21. Fleming PS, Seehra J, Polychronopoulou A, Fedorowicz Z, Pandis N. [A PRISMA assessment of the reporting quality of systematic reviews in orthodontics]. Angle Orthodontist 2013; 83(1): 158-63.
22. Tian J. [The PRISMA statement for reporting systematic reviews of China health policy]. Proceeding of the 21st Cochrane colloquium; 2013 Sep 19-23; Quebec, Canada.

Compliance Ratio between the Abstracts of Iranian Systematic Reviews and Meta-Analysis Indexed In Web of Sciences and PRISMA Statement

Kazerani¹/ Davoudian A²/ Zayeri F³/ Soori H^{4,5}

Abstract

Introduction: Systematic review is an approach with precise identification of all the relevant studies leading to more objective and scientific conclusions. Unless the structure of the studies comply with internationally accepted standards, they cannot effectively be responsive to objectives of the studies. The purpose of this study is to evaluate the compliance ration of Iranian Systematic Reviews and Meta-analysis abstracts indexed in WOS and PRISMA statement

Methods: This study is an analytical survey. The sample included 204 Iranian systematic reviews and meta-analysis abstracts indexed in WOS up to the end of 2012. In this study the structure of the abstracts were evaluated using the PRISMA statement. Pearson correlation coefficient was used to calculate the correlation between the obtained results with cited articles, the number of authors and the publication year.

Results: The mean PRISMA score of article's abstract was 6.24 ± 1.68 . The objective section with 99%, compliance rate, had the highest compliance rate and the Registration with 2%, had the lowest compliance rate among other PRISMA items. The means for citations and the number of authors were 4 and 5.3, respectively. There is statistically significant positive correlation between the PRISMA score and the mean of received citations ($P=0.010$, $r=0.181$), as well as the number of authors ($P=0.013$, $r=0.175$).

Conclusion: According to the findings the ratio of compliance between abstracts and PRISMA is not desirable. Therefore, authors should be trained for better reporting of results. In addition, the editors of magazines should include the guidelines of accurate reporting of these types of articles in the article writing guidelines.

Keywords: Review Literature, Meta-analysis, Abstracting and Indexing, Quality Control, PRISMA

• Received: 18/Aug/2014 • Modified: 12/July/2015 • Accepted: 5/Aug/2015

1. Associate Professor of Librarianship and Information Sciences Department, School of Paramedical, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran
2. MSc in Medical Librarianship and Information Sciences, School of Paramedical, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran; Corresponding Author (davoudian. atefeh@sbmu.ac.ir)
3. Assistant Professor of Biostatistics Department, School of Paramedical, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran
4. Professor of Epidemiology Department, School of Public Health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran
5. Professor of Safety Promotion and Injury Prevention Research Center, School of Public Health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran